

Unim esforços per combatre l'abandonament escolar

Document 4 - Metodologia conjunta i solucions per a mesures de compensació per reintegrar a l'educació els joves que han abandonat l'escola prematurament

Catalunya

31.12.2015

Resum breu

Catalunya té una de les taxes d'abandonament escolar prematur (AEP) més elevades d'Europa (22,2 %). El problema no sorgeix al final de l'educació obligatòria, sinó al principi. Segons alguns estudis, el 26 % dels estudiants acaben l'educació secundària obligatòria sense aconseguir el títol. A més, hi ha molts estudiants que obtenen el títol (sense merèixer-lo) i fracassen en els programes de formació professional o en els instituts.

Una de les raons principals d'aquesta situació és la capacitat del mercat de treball català d'oferir feines fàcils i poc qualificades per als joves menors de 18 anys. En els darrers cinc anys, aquesta situació ha canviat i la majoria dels estudiants decideixen quedar-se en el sistema educatiu, perquè ja no és tan fàcil aconseguir una feina i saben que els cal una titulació. No obstant això, les taxes d'abandonament encara són massa elevades.

Per lluitar contra aquesta situació, el Govern català està desenvolupant molts programes adreçats a ajudar els estudiants a reintegrar-se en el sistema educatiu o a obtenir un lloc de treball. Tradicionalment, aquests programes s'oferien als joves majors de 16 anys. Avui dia, però, l'Administració està treballant en programes de segona oportunitat i en ponts entre l'ensenyament i l'ocupació per a estudiants entre 12 i 16 anys d'edat que fracassen en l'educació formal i que probablement abandonaran l'escola. En aquest sentit, el programa europeu de Garantia Juvenil està permetent la implementació de noves polítiques adaptades a tot tipus de situacions i necessitats, especialment els programes integrals, més llargs i més personalitzats, com ara les escoles de segona oportunitat.

Finalment, l'element clau de l'èxit contra l'abandonament escolar és la cooperació entre l'Administració pública (les àrees d'ensenyament i de treball), les entitats socials (que implementen la major part de les accions) i les empreses privades (que donen suport a aquestes organitzacions).

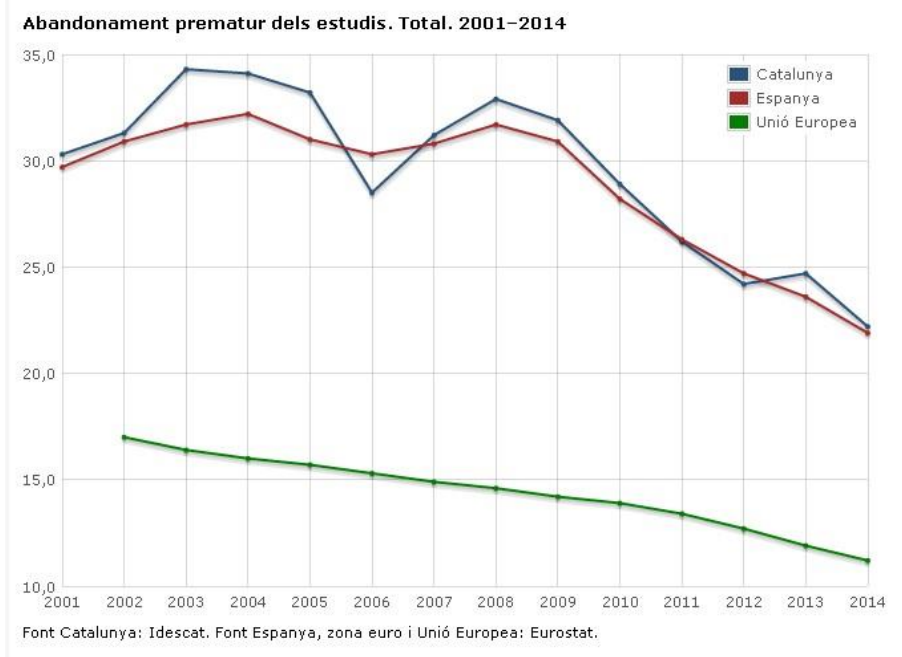
En un parell d'anys esperem veure resultats positius dels nous programes que s'estan implementant actualment.

1. Introducció

1.1. AEP: Catalunya, Espanya, Europa

Com a punt de partida, i amb la finalitat de situar Catalunya davant del problema de l'abandonament escolar prematur, cal identificar el percentatge d'AEP i comparar-lo amb el dels nostres veïns segons les dades europees. D'acord amb les dades del 2014, a Espanya n'hi ha un 21,9 % i a Catalunya, un 22,2 %, mentre que la mitjana de la Unió Europea és d'11,2 %.

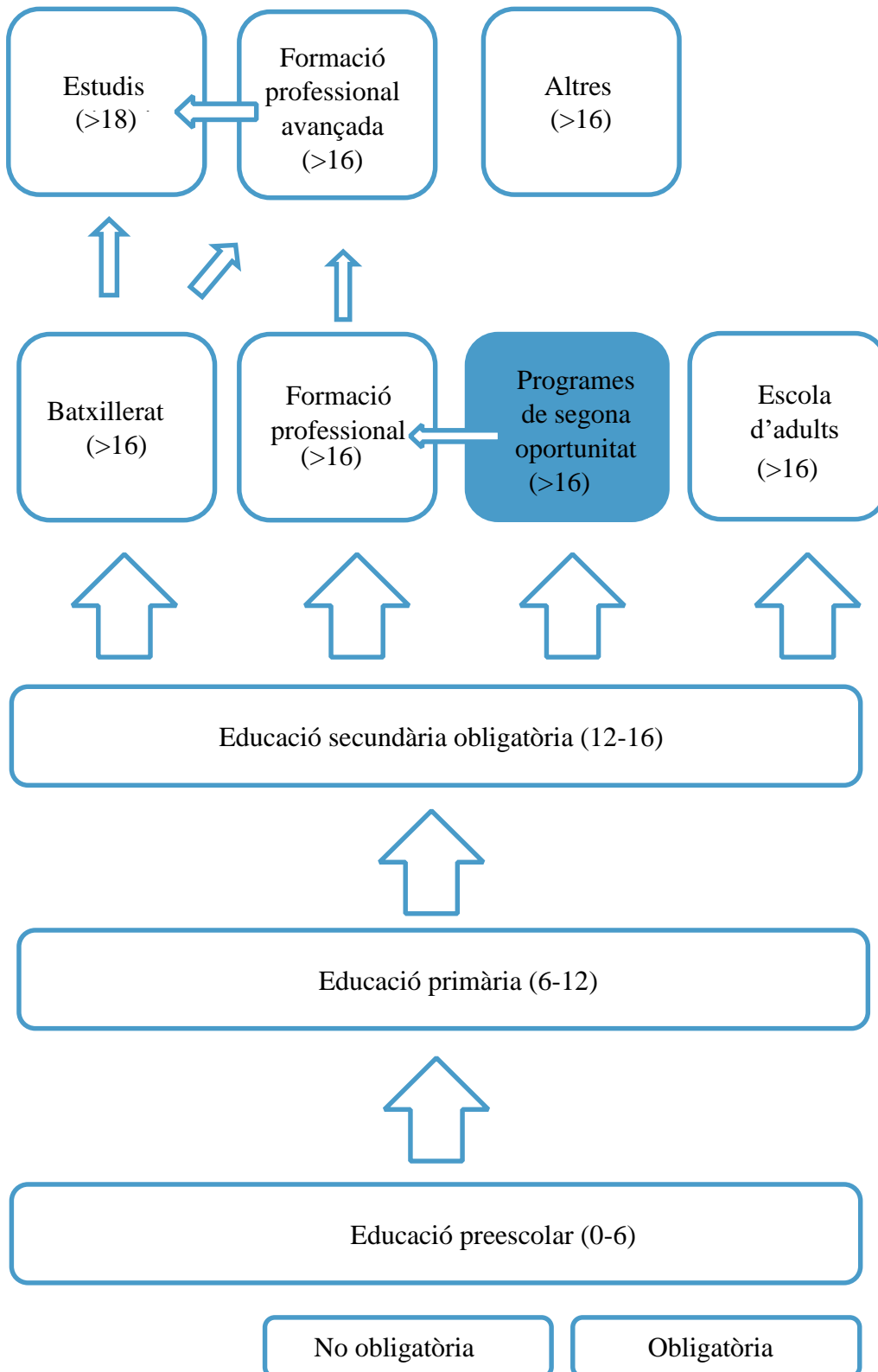
AEP - 2001-2014

A tot Europa es parla de l'abandonament escolar prematur d'acord amb el nombre de joves que no segueixen estudiant després de l'escola obligatòria o que no assisteixen a la universitat o a la formació professional superior.

A Catalunya (igual que a Espanya), a causa de la gran quantitat de nens amb dificultats per acabar l'educació obligatòria, està àmpliament acceptat socialment que l'AEP només és per als estudiants que no obtenen l'educació obligatòria o que l'abandonen abans d'obtenir el graduat bàsic (ESO).

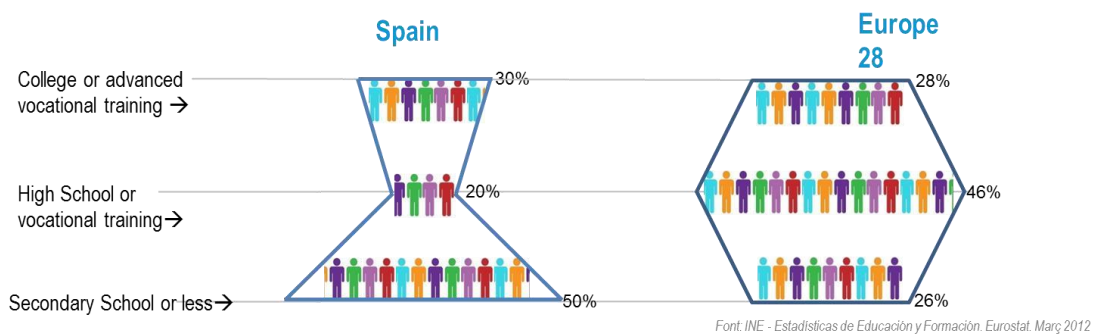
Aquí podem veure (com a recordatori del document 1) el sistema educatiu català:

Hi ha molts motius culturals que expliquen aquest elevat nivell d'AEP. Un dels més importants és la capacitat històrica del nostre mercat laboral de crear treballs de baixa qualificació en els quals no era necessari obtenir una titulació per aconseguir el lloc de treball. Durant anys, els joves de 16 anys han deixat l'escola per incorporar-se al mercat laboral.

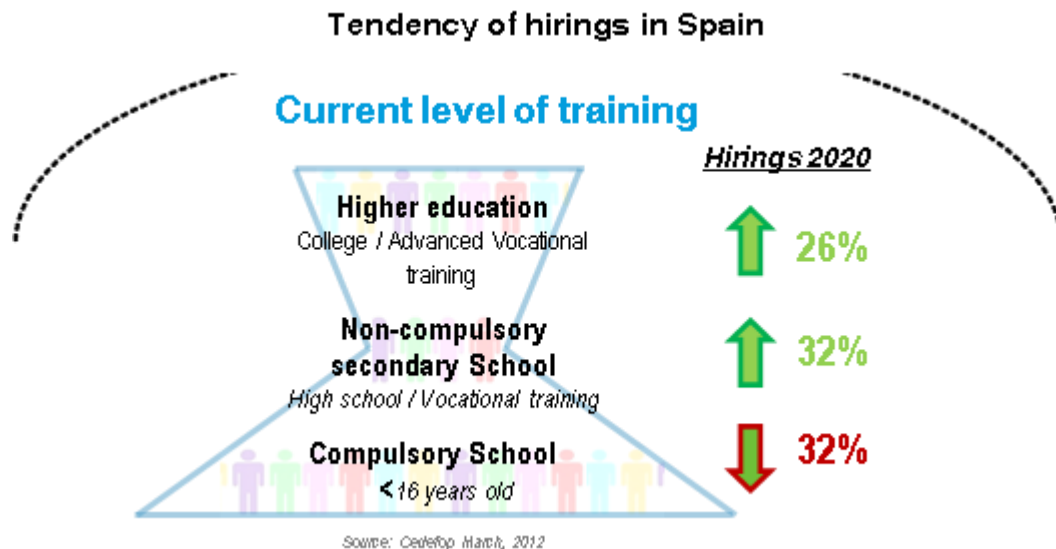
Actualment, tot i que la situació ha canviat en els darrers anys a causa de la crisi i la manca de llocs de treball, especialment en feines de baixa qualificació, l'anàlisi de dades i indicadors del sistema educatiu de Catalunya encara indica que l'AEP és un problema greu concentrat no només en els majors de 16 anys sinó també en l'interval entre els 14 i els 16 anys. Un de cada quatre estudiants no obté el certificat de l'ESO, el títol de l'educació obligatòria que s'aconsegueix amb 16 anys.

1.2. La repercussió de l'AEP en el mercat laboral

En la figura anterior, podem comprovar el nivell educatiu actual (2012) entre la nostra població en edat laboral comparada amb el nivell d'educació a Europa.

A més, avui dia (i des de fa alguns anys), els economistes i altres experts del mercat laboral ens adverteixen sobre la necessitat de canviar aquesta dinàmica per tal d'adaptar les competències als requisits futurs del mercat laboral. Així, en la pròxima imatge mostrem com els llocs de treball de baixa qualificació han disminuït un 32 %, mentre que els llocs de treball on calen més competències que les bàsiques han augmentat en la mateixa proporció, 32 %.

És per això que tant les autoritats educatives com el servei d'ocupació públic de Catalunya estan treballant per canviar aquesta visió i mesurar l'èxit de les nostres polítiques no només pel nombre d'estudiants que acaben l'educació obligatòria sinó pel nombre d'estudiants que continuen els seus estudis després d'acabar l'educació obligatòria.

D'aquesta manera, el Govern català està establint mesures per oferir sortides i alternatives als joves que fracassen en l'educació formal i obligatòria entre els 12 i els 16 anys mitjançant programes d'escoles de segona oportunitat i ponts entre l'educació i l'ocupació, per tal de millorar i complementar les mesures actuals.

2. Escoles de segona oportunitat o altres formats d'escola alternativa per al grup destinatari (AEP) de la regió

Actualment, a Catalunya coexisteixen programes diferents, alguns ja consolidats (programes antics) i altres de nous, introduïts recentment. Com s'ha dit al Document 3, la implementació del programa Garantia Juvenil ha comportat que a Catalunya s'hagin elaborat noves metodologies per reintegrar els joves al sistema educatiu en cooperació amb les entitats socials, els municipis i la resta d'agents.

2.1. Descripció breu

Tornant al Document 1, ja hem esmentat que podríem distingir entre tres tipus de polítiques i programes per als joves que han abandonat l'escola d'acord amb el resultat que se n'espera: trobar una feina, reincorporar-se al sistema educatiu o un sistema mixt.

Com expliquem al punt 3, programes com ara les proves d'accés, el programa "Joves per l'ocupació" o el programa de formació i inserció són útils per a un determinat tipus de joves que abandonen l'escola. En canvi, per a un altre tipus de joves, aquests programes no són prou efectius, atès que necessiten més temps i orientació per retornar al sistema educatiu o entrar al mercat laboral. Aquests joves estan desencantats de la vida i, per tant, els cal una orientació que inclogui un objectiu

vital. Abans d'assistir a un programa de continguts, han de fer un pas enrere per entendre què significa ser estudiant. Per això, les 350 hores (o fins i tot 1000) dels programes de formació estàndard o de formació professional inicial no són suficients. Els continguts i les metodologies també han d'estar adaptats i ser flexibles. En resum, aquests joves necessiten propostes innovadores i integrals, diferents de les que s'implementen habitualment.

Com s'ha dit abans, les polítiques *normals* són útils per alguns tipus de joves, però no tenen èxit amb tots els joves. Per als qui no hi encaixen, es fa un diagnòstic a mida per oferir-los el millor programa dins del marc de l'escola de segona oportunitat. La clau per a un diagnòstic eficient és aprofundir en les raons que han portat els joves a abandonar l'escola. Per saber dirigir una persona cap al programa que li escau, és bàsica una bona diagnosi. És en aquest punt que l'orientador professional ha de fer la feina més important.

Per tal d'adaptar els programes a aquest altre grup, algunes entitats socials han estat treballant en el concepte d'*escola de segona oportunitat*, entès com un pas cap a itineraris més llargs i integrals en lloc de programes finalistes i massa curts. La major part del concepte d'escola de segona oportunitat està pensat específicament per a joves que estan desconnectats del sistema (o en risc d'estar-ho), però que necessiten més temps per pensar en el passat, el present i el futur. Al mateix temps, adquireixen competències tècniques i professionals, assolixen els coneixements bàsics en llengua i matemàtiques i també competències transversals (hàbits de treball, capacitat d'aprenentatge, treball en equip, gestió de les emocions, etc.).

Les diferències principals entre els programes actuals i el nou model d'escola de segona oportunitat són la durada, el format de tutoria i el tipus de jove que hi assisteix.

2.2. Responsabilitat i finançament

El finançament és el problema principal de totes aquestes mesures. En general, les autoritats responsables de l'ocupació laboral són les que financen les mesures compensatòries per a persones de més de 16 anys, mentre que les autoritats responsables de l'educació són les que financen les mesures per a joves fins als 16 (en alguns casos, fins als 18). El finançament de les autoritats responsables de l'ocupació (el Servei d'Ocupació de Catalunya) de vegades rep el recolzament del Fons Social Europeu (FSE).

Les entitats socials també obtenen algunes subvencions dels serveis socials. Totes aquestes autoritats atorguen subvencions a entitats públiques i privades només durant un any, i tot aquest pressupost s'ha d'invertir en només un any, fet que dificulta l'adaptació de les trajectòries als requeriments dels joves.

A Catalunya, el finançament prové especialment del Govern autonòmic, però algunes diputacions i altres administracions territorials també atorguen subvencions per treballar amb aquest col·lectiu.

A causa d'aquest tipus de finançament, a les entitats socials se'ls fa molt difícil dissenyar, planificar i oferir els seus serveis més enllà de 9-12 mesos i, de vegades, sobreviuen només gràcies a "una veritable enginyeria financera", sempre amb por de fer fallida.

Per aquest motiu, l'Administració catalana duu a terme, des del 2015, els programes de Garantia Juvenil a través del suport de la Iniciativa d'Ocupació Europea (YEI, per les sigles en anglès),

presentada per la Comissió Europea, per tal de proporcionar un suport addicional als joves de menys de 29 anys per tal de millorar la seva ocupabilitat i obtenir un lloc de treball o reintegrar-se en el sistema educatiu. En aquest cas, els programes s'han dissenyat per a més d'un any amb l'objectiu de solucionar un dels problemes del finançament dels grups d'interès.

2.2.1. Finançament privat

Algunes entitats socials privades reben finançament privat a través de donacions o mitjançant el pagament de la formació per part de les empreses. A vegades, es tracta d'un model mixt: les empreses paguen la formació i les donacions són per finançar les beques. De tota manera, aquest no és el model habitual. En el punt següent, mitjançant els estudis de casos veurem un exemple excepcional de finançament privat.

3. Descripció dels mètodes i programes de reintegració de les regions que inclouen una cooperació intersectorial

Hi ha tres tipus de polítiques i programes per als joves que han abandonat l'escola d'acord amb la prioritització dels resultats: educació, feina o un resultat combinat.

3.1. Prioritat en l'educació

1. Prova d'accés a la formació professional	
Objectiu/concepte	Donar un oportunitat als estudiants que no tenen el títol d'educació secundària obligatòria perquè entrin a la formació professional. Els estudiants per si mateixos poden obtenir aquest accés si passen un examen o fan un curs específic. Tot i que no afecta als nostres objectius de combatre l'abandonament escolar, cal esmentar que també hi ha una prova d'accés als estudis universitaris per a persones de més de 25 anys.
Proveïdors	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organitzador de la prova: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament autonòmic (el Departament d'Universitats en el cas de l'altra prova) ▪ Cursos de formació: entitats privades i socials. ▪ Finançament: públic o privat
Accés (entrada)	Gratuït. Estudiants sense el títol d'ESO i de més de 17 anys d'edat
Temps total	En general, aproximadament 480 h per als cursos específics.
Continguts	Formació en competències bàsiques (currículum de secundària) Comunicació en català i espanyol: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Anglès ▪ Ciències socials i ciutadania ▪ Tutoria i mentoria ▪ Matemàtiques ▪ Tecnologia ▪ Ciències naturals ▪ L'entitat escull quina assignatura opcional ofereix.
Cooperació amb empreses	No
Altres cooperacions	Serveis socials locals i escoles secundàries per oferir als estudiants la possibilitat d'incorporar-se al curs.

2. Programes de Formació i Inserció

Objectiu/concepte	Preparar el jove per a la formació professional. Si obtenen un 8 sobre 10 en el curs, poden entrar directament al curs de formació professional.
Proveïdors	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organitzador: Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament autonòmic ▪ Cursos de formació: entitats privades i socials. ▪ Finançament: públic (o privat, però no és el més habitual)
Accés (entrada)	Joves de 16-21 anys, aturats i sense títol d'educació secundària.
Temps total	1000 hores (120 h de formació) Dura 10 mesos
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientació: orientació professional i de formació professional. ▪ Formació en competències bàsiques i socials. ▪ Formació professional inicial. Obtenen un certificat oficial de qualificació professional. ▪ Formació en pràctiques a empreses.
Cooperació amb empreses	Sí, però només per al període de formació en pràctiques.
Altres cooperacions	Serveis socials locals i escoles de secundària obligatòria per oferir als estudiants la possibilitat d'incorporar-se al curs.

3.2. Prioritat en la feina

3. Joves per l'ocupació	
Objectiu/concepte	Millorar les competències de formació professional dels joves a l'atur, per augmentar la seva ocupabilitat i perquè puguin aconseguir una feina.
Proveïdors	<ul style="list-style-type: none"> ■ Organitzador i finançament: Servei d'Ocupació Català (SOC) amb recolzament del Fons Social Europeu. ■ Execució: municipis i entitats privades i socials ■ Finançament: públic
Accés (entrada)	Joves de 16-30 anys, aturats, amb o sense títol d'educació secundària obligatòria, amb o sense experiència laboral.
Temps total	300 hores + 80 hores de formació en pràctiques + experiència laboral (com a treballador). Té una durada de 6 a 9 mesos.
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> ■ Orientació: formació professional i entrenament. ■ Formació professional inicial: obtenen un certificat oficial de titulació professional. ■ Formació en pràctiques o experiència laboral real com a treballador. ■ De vegades, hi ha una formació en competències bàsiques si l'alumne no té el nivell bàsic.
Cooperació amb empreses	Sí, però només per al període de formació en pràctiques.
Altres cooperacions	Entre governs locals i entitats socials i privades. Els primers seleccionen i orienten els joves i les segones posen en pràctica la formació.

3.3. Combinat

En aquesta part, incloem la majoria de programes que reben el recolzament de la Iniciativa d'Ocupació Juvenil. Tots s'han dissenyat a partir dels problemes que sabem que hem de resoldre i alguns dels quals ja hem assenyalat en el Document 1. Aquests programes haurien de ser l'inici d'una nova forma de finançar i planificar els programes de segona oportunitat i haurien d'evolucionar cap al concepte d'*escola de segona oportunitat*.

4. Noves oportunitats per als joves (programes de Garantia Juvenil)

Objectiu/concepte	<p>Aquest programa s'ha dissenyat a partir de l'experiència d'algunes entitats socials i sota el concepte d'<i>escola de segona oportunitat</i>. L'objectiu és combatre l'abandonament escolar prematur reduint la deserció escolar, reintegrar els joves en l'educació i millorar-ne l'ocupabilitat. Algunes claus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Itineraris educatius flexibles, personalitzats i més llargs. ▪ Orientació personalitzada. ▪ Alternança entre formació i treball, i metodologies d'"aprenentatge mitjançant la pràctica" (<i>learning by doing</i>)
Proveïdors	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organitzador i finançament: Servei d'Ocupació Català (SOC) en cooperació amb el Departament d'Ensenyament. Aquest pressupost rep finançament de l'FSE mitjançant la YEI. ▪ Execució: entitats privades i socials. Finançament: públic ▪ Organitzador ▪ Finançament: públic i privat, però no hi ha un pressupost estable.
Accés (entrada)	Joves de 14 a 25 anys, majoritàriament sense títol d'educació obligatòria ni experiència laboral, però, a més, exposats a la vulnerabilitat social. Estan distanciats de la vida social i del sistema educatiu. Necessiten més temps, ja que primer han de convertir-se en estudiants i després en treballadors.
Temps total	Els itineraris són flexibles i més llargs que en altres programes. Té una <u>durada d'aproximadament 20 mesos</u> , tot i que dependrà dels requisits de cada persona.
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientació: personal, professional i de formació professional. ▪ Formació en competències bàsiques i socials (hàbits de treball, capacitat d'aprenentatge, treball en equip, gestió de les emocions, etc.) ▪ Formació professional inicial. ▪ Formació en pràctiques i/o experiència laboral real com a treballadors.
Cooperació amb empreses	<p>Una de les característiques principals del programa és la participació de l'empresa. Aquest programa (i altres de similars) intenta incorporar les empreses des del principi, mitjançant metodologies innovadores.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ En períodes de formació en pràctiques o experiències laborals reals. ▪ Es comparteix el <i>know-how</i>. ▪ Cooperació en dispositius d'ocupabilitat.
Altres cooperacions	Serveis locals, escoles d'educació secundària obligatòria i famílies.

5. Programa de Garantia Juvenil (GJ) – Projecte singular*

Objectiu/concepte	Projectes diversos presentats per entitats socials i empreses adreçats a integrar els joves en el mercat laboral amb una formació prèvia. Aquest programa ens permet tenir programes per reintroduir al sistema educatiu o al mercat laboral els joves de tot Catalunya, fins i tot de pobles i territoris amb escassa població.
Proveïdors	<ul style="list-style-type: none"> ■ Organitzador i finançament: Servei d'Ocupació Català (SOC). ■ Execució: municipis i entitats privades i socials ■ Finançament: públic (FSE i YEI)
Accés (entrada)	Joves inclosos en el marc de Garantia Juvenil
Temps total	Entre 3 i 12 mesos. Depèn de cada projecte.
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> ■ Orientació ■ Formació ■ Pràctiques en empreses ■ Mobilitat internacional ■ Contracte laboral (un mínim de 6 mesos)
Cooperació amb empreses	En alguns casos, les empreses gestionen els programes directament i en altres ho fan en associació amb una entitat social.
Altres cooperacions	Depèn de cada projecte, però podem trobar cooperació amb agents públics, ajuntaments, empreses privades i, fins i tot, amb altres països, si parlem de projectes amb mobilitat internacional.

* Aquests projectes han de ser “singulars”. L'objectiu és provar i organitzar nous projectes que habitualment no encaixen en altres tipus de finançament subvencionat.

6. Programa de Garantia Juvenil (GJ) – Programes integrals

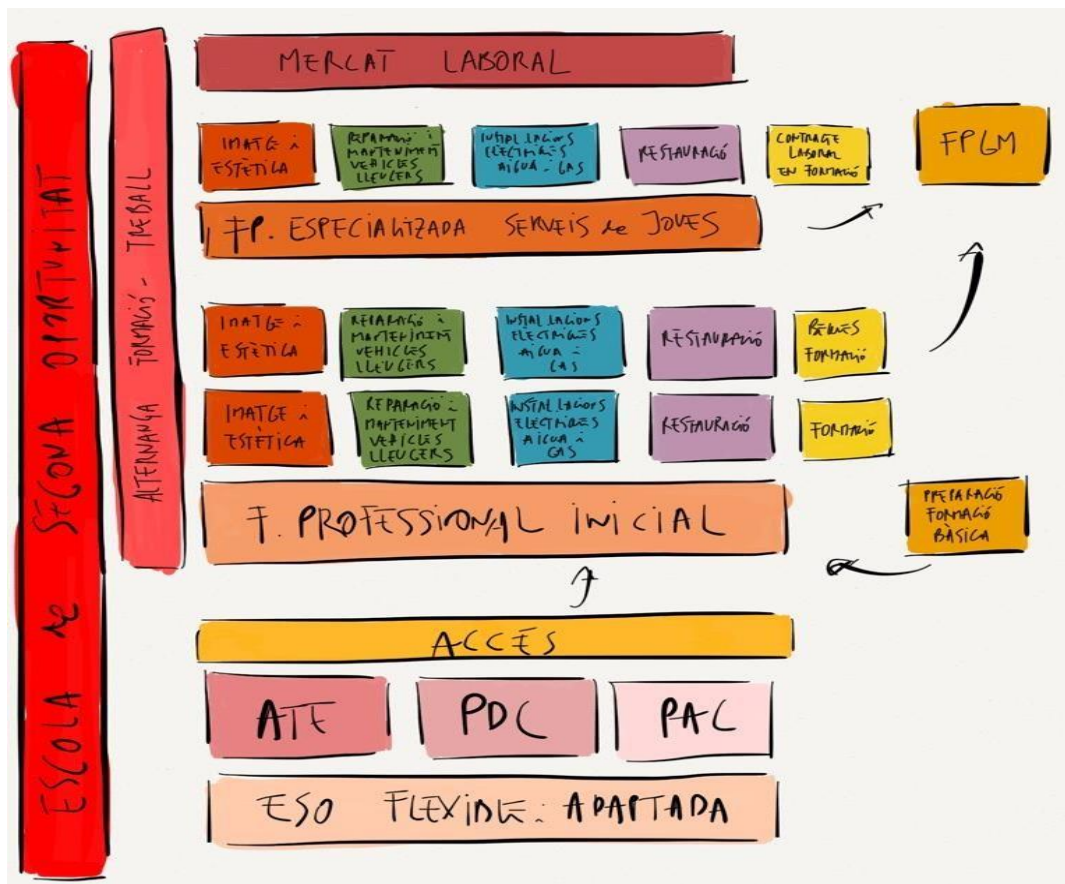
Objectiu/concepte	Projectes diversos presentats per entitats socials i empreses adreçats a integrar els joves en el mercat laboral amb una formació prèvia. Aquest programa ens permet tenir programes per reintroduir al sistema educatiu o al mercat laboral els joves de tot Catalunya, fins i tot de pobles i territoris amb escassa població.
Proveïdors	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organitzador i finançament: Servei d'Ocupació Català (SOC). ▪ Execució: municipis i entitats privades i socials ▪ Finançament: públic (FSE i YEI)
Accés (entrada)	Joves inclosos en el marc de Garantia Juvenil
Temps total	Entre 3 i 12 mesos. Depèn de cada projecte.
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientació ▪ Formació ▪ Pràctiques en empreses ▪ Mobilitat internacional ▪ Contracte laboral (un mínim de 6 mesos)
Cooperació amb empreses	En alguns casos, les empreses gestionen els programes directament i en altres ho fan en associació amb una entitat social.
Altres cooperacions	Depèn de cada projecte, però podem trobar cooperació amb agents públics, ajuntaments, empreses privades i, fins i tot, amb altres països, si parlem de projectes amb mobilitat internacional.

3.4. Estudi de casos

3.4.1. Cas 1: El Llindar

- **Objectiu:** Combatre l'abandonament escolar prematur reduint la deserció escolar, reintegrar els joves en l'educació i millorar-ne l'ocupabilitat en l'Àrea Metropolitana de Barcelona.
- **Estudiants:** 300 joves de 14 a 25 anys, majoritàriament sense títol d'educació obligatòria ni experiència laboral i, a més, exposats a la vulnerabilitat social. Estan distanciats de la vida social i del sistema educatiu. Necessiten més temps, ja que primer han de convertir-se en estudiants i després en treballadors.
- **Proveïdors:** El Llindar no disposa d'un pressupost estable. Depèn de subvencions públiques i privades.
- **Forma d'accedir al programa:** Els estudiants arriben a El Llindar procedents d'escoles d'educació secundària obligatòria, dels serveis socials locals o perquè ho coneixen a través d'amistats. Si els estudiants són menors de 16 anys, han de venir directament de les escoles d'educació secundària obligatòria amb les quals hi ha una tasca de cooperació.
- **Període de temps total del programa:** Els itineraris són flexibles i més llargs que en altres programes. No hi ha períodes tancats. Un itinerari normal dura entre 2 i 5 anys, depenent del punt en el qual s'hi hagin incorporat (educació secundària obligatòria o formació professional inicial).

▪ **Continguts del programa**

Els continguts difereixen segons quin sigui el programa concret.

Continguts	Tècniques i metodologies	Índexs
Orientació	Es basa en una orientació subjectiva: L'estudiant té un educador de referència, però tota l'entitat busca la particularitat, el fet individual, la dificultat singular de cada jove per tal de guiar-los i descobrir com ajudar-los a crear el seu propi procés personal i formatiu.	Orientació individual algunes activitats grup
Formació en competències bàsiques i socials i formació professional	Hi ha tres tipus de programes: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Educació secundària obligatòria flexible i adaptada 30 % de competències bàsiques i 70 % de formació professional inicial en diverses especialitats: electricitat, cuina, mecànica, arts i oficis, tèxtil, esports, informàtica, fusteria, etc. ▪ Formació professional inicial: Els continguts es basen en el certificat oficial de qualificació professional. 5 especialitats: perruqueria, manteniment d'edificis, mecànica de vehicles, restauració i jardineria. Aquests programes es divideixen en tres etapes: <ul style="list-style-type: none"> - Etapa 1: Formació professional inicial bàsica. - Etapa 2: Formació professional inicial, amb alternança educació i treball (formació en pràctiques i treball real) - Etapa 3: Treballadors en l'Àrea de Serveis amb Joves. 	Grups entre 1 i 15 estudiants.
Formacions pràctiques / contractes pràctiques	Experiències de treball real en empreses. El Llindar té l'Àrea de Serveis amb Joves (Formació Professional Dual) en la qual el lloc de la formació és l'empresa, que es converteix en l'escola. De fet, aquest és un imperatiu educatiu de l'itinerari. L'objectiu és aconseguir que les empreses socials ofereixin als estudiants una formació en pràctiques en un context de treball real durant la darrera fase de la formació (etapa 3), habitualment després de dos anys de formació professional inicial.	1 o 2 estudiants per empresa

▪ Cooperació amb empreses (objectius i funcions)

La cooperació se centra en accions diverses:

- Formacions en pràctiques → els estudiants tenen experiències de treball real per períodes d'aproximadament 120 hores. Algunes empreses també els contracten després d'aquests períodes.
- Compartir *know-how* → Amb algunes empreses, la relació és més propera i El Llindar hi treballa en alguns projectes, com ara el de perruqueria (Cebado) i el futur restaurant (Tragaluz). Comparteixen el seu *know-how* empresarial per ajudar El Llindar en els cursos de formació professional, especialment en l'àrea comercial (assistència al client, proveïdors, etc.)
- Dispositiu d'ocupabilitat → Finalment, amb alguns grups, El Llindar planifica i organitza dispositius d'ocupabilitat específics, adaptats al context territorial.

▪ Altres cooperacions

El Llindar treballa amb escoles d'educació secundària i serveis socials locals per compartir coneixements i establir accions i estratègies educatives comunes.

3.4.2. Cas 2: Fundació Èxit

- **Objectiu:** La Fundació Èxit és una entitat social que treballa en diversos territoris. Les seves característiques principals són el finançament privat i la cooperació amb empreses privades mitjançant iniciatives innovadores, amb la finalitat de reintegrar a l'educació o al mercat laboral els alumnes

que han abandonat l'escola prematurament.

La seva missió és redirigir els joves que es troben en risc d'exclusió social mitjançant projectes formatius innovadors que els ajudin a destacar sobre la resta i a augmentar les seves oportunitats de treballar en xarxa. La seva visió és aconseguir que les empreses ofereixin formació i treball a joves en risc d'exclusió. L'objectiu de la Fundació Èxit és actuar com a pont entre el món social i el món empresarial.

- **Proveïdors:** La Fundació Èxit compta amb molts proveïdors, en diversos graus: "socis estratègics", "col·laboradors" i "amics". Ha estat capaç no només d'aconseguir que les empreses participin en les formacions sinó que les paguin.
- **Forma d'accedir al programa:** La Fundació Èxit compta amb una xarxa creada especialment amb altres entitats socials i amb Serveis Socials a través dels quals els arriben els joves.
- **Període de temps total del programa:** Duen a terme tres projectes, cadascun centrat en una fase diferent d'un programa d'integració per a joves en risc d'exclusió social: Projecte Coach, Projecte eDuo i Projecte Yob. Cada projecte té uns horaris diferents.
- **Continguts dels programes:** Cada programa representa una fase diferent d'un pla per integrar els joves en risc d'exclusió social dins del món laboral. Aquests projectes de formació són

destacables pel seu ferm interès en la innovació i per ser projectes *win-win* on tots guanyen: els joves milloren la seva ocupabilitat, les empreses posen en pràctica la seva responsabilitat social corporativa i les entitats educatives i socials refermen el seu treball en el sector laboral:

Projecte Coach (orientació i formació): L'objectiu és motivar els joves, a partir de la realitat de l'empresa, a continuar estudiant.

El Projecte Coach és una iniciativa de voluntariat corporatiu que vol millorar l'ocupabilitat dels joves en risc d'exclusió social mitjançant el *coaching* i el *mentoring*. Està adreçat a empreses amb responsabilitat social que volen implicar el personal de l'empresa en un projecte solidari concret durant un temps limitat i amb resultats garantits. Per tant, la Fundació Èxit forma voluntaris corporatius d'empreses multinacionals líders i socialment responsables per tal que aquests voluntaris puguin fer de *coach* als joves.

Així, els joves coneixen el món laboral des de dins i descobreixen la seva vocació amb l'objectiu que se sentin motivats a continuar la seva educació. Es forma el voluntari en una tècnica que pot aplicar en el seu dia a dia i també coneix un altre jove del qual pot aprendre molt i que l'obligarà a activar noves competències en comunicació, atenció a la diversitat, lideratge, etc.

Vídeo sobre aquest projecte amb subtítols en anglès [aquí](#)

Projecte eDuo (especialització). Formació a l'empresa i a l'institut tècnic en alternança.

En aquest projecte, els joves alternen la formació a l'escola i la formació a l'empresa mitjançant un sistema de pràctiques.

Ofereix una experiència professional prèvia amb beca que complementa el Programa de Qualificació Professional Inicial (PQPI). L'objectiu és motivar els joves a continuar la seva formació tant tècnica com formativa fins al nivell següent (formació professional).

Es promouen nous mètodes de treball que inclouen formes participatives: els alumnes són els protagonistes del seu propi procés educatiu i l'empresa té un paper més ampli en el terreny formatiu.

El 2014, l'aspecte principal del Projecte eDuo ha estat la signatura del primer acord d'FP Dual (Formació Professional Dual) entre una entitat social, una empresa (Desigual) i el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya a Barcelona. També és el primer acord específic per a joves en risc d'abandonar l'escola.

El 2015 es va incorporar una nova empresa al Projecte eDuo: la Fundació Mahou San Miguel. Aquest nou soci li permet arribar a 47 joves i incorporar-los a la cadena de valor de la nova empresa. Hi ha 17 estudiants que combinen els seus estudis en Serveis d'Hostaleria de Grau Mitjà amb una formació en empreses, i els altres 30 estudiants estudien el Certificat de Competències en Serveis de Bar i Cafeteria oferts per l'Escola d'Hostaleria i Turisme Simone Ortega i el Centre Educatiu Fuenllana.

Així, les empreses aconseguixen treballadors formats segons les seves necessitats i, a més, duen a terme activitats de recursos humans i de responsabilitat social corporativa: gestió del talent, compromís social dels treballadors, acció social i participació en la comunitat.

Projecte Yob (incorporació). Cerca activa de feina i contractació.

El Projecte Yob té com a objectiu augmentar les oportunitats de treball dels joves mitjançant un contacte directe amb les empreses. Els preparen perquè entrin al mercat laboral proporcionant-los les eines i el suport necessaris per assolir els seus objectius professionals.

Duen a terme dues activitats complementàries: Formació a Mida i Training Intensiu d'Entrada al Mercat Laboral. La metodologia es basa en un model de competències; així, els joves poden desenvolupar habilitats i capacitats més enllà del seu currículum formatiu.

Més informació i resultats en l'informe anual de 2014 en anglès [AQUÍ](#).

▪ **Continguts del programa**

La Fundació Èxit té tres programes:

Continguts	Tècniques i metodologies	Índexs	Horaris i calendari
Projecte Coach (orientació i formació). L'objectiu és motivar els joves, a partir de la realitat de l'empresa, a continuar estudiant.	<p>El Projecte Coach és una iniciativa de voluntariat corporatiu que vol millorar l'ocupabilitat dels joves en risc d'exclusió social mitjançant el <i>coaching</i> i el <i>mentoring</i>. Està adreçat a empreses amb responsabilitat social que volen implicar el personal de l'empresa en un projecte solidari concret durant un temps limitat i amb resultats garantits. Per tant, la Fundació Èxit forma voluntaris corporatius d'empreses multinacionals líders i socialment responsables per tal que aquests voluntaris puguin fer de <i>coach</i> als joves.</p> <p>Així, els joves coneixen el món laboral des de dins i descobreixen la seva vocació amb l'objectiu que se sentin motivats a continuar la seva educació. Es forma el voluntari en una tècnica que pot aplicar en el seu dia a dia i també coneix un altre jove del qual pot aprendre molt i que l'obligarà a activar noves competències en comunicació, atenció a la diversitat, lideratge, etc.</p>	1 voluntari de l'empresa - 1 jove	<p>6 sessions en aproximadament 2 mesos.</p> <p>Vídeo sobre aquest projecte amb subtítols en anglès aquí</p>
Projecte eDuo (especialització). Formació a l'empresa i a l'institut tècnic en alternança.	<p>En aquest projecte, els joves alternen la formació a l'escola i la formació a l'empresa mitjançant un sistema de pràctiques.</p> <p>Ofereix una experiència professional prèvia amb beca que complementa el Programa de Qualificació Professional Inicial (PQPI). L'objectiu és motivar els joves a continuar la seva formació tant tècnica com formativa fins al nivell següent (formació professional).</p> <p>Es promouen nous mètodes de treball que inclouen formes participatives: els alumnes són els protagonistes del seu propi procés educatiu i l'empresa té un paper més ampli en el terreny formatiu.</p> <p>El 2014, l'aspecte principal del Projecte eDuo ha estat la signatura del primer acord d'FP Dual (Formació Professional Dual) entre una entitat social, una empresa (Desigual) i el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya a Barcelona. També és el primer acord específic per a joves en risc d'abandonar l'escola.</p>	Grups entre 10 i 12 estudiants	Durada de 6 a 9 mesos

Continguts	Tècniques i metodologies	Índexs	Horaris i calendari
	<p>El 2015 es va incorporar una nova empresa al Projecte eDuo: la Fundació Mahou San Miguel. Aquest nou soci li permet arribar a 47 joves i incorporar-los a la cadena de valor de la nova empresa. Hi ha 17 estudiants que combinen els seus estudis en Serveis d'Hostaleria de Grau Mitjà amb una formació en empreses, i els altres 30 estudiants estudien el Certificat de Competències en Serveis de Bar i Cafeteria oferts per l'Escola d'Hostaleria i Turisme Simone Ortega i el Centre Educatiu Fuenllana.</p> <p>Així, les empreses aconseguen treballadors formats segons les seves necessitats i, a més, duen a terme activitats de recursos humans i de responsabilitat social corporativa: gestió del talent, compromís social dels treballadors, acció social i participació en la comunitat.</p>		
<p>Projecte Yob (incorporació). Cerca activa de feina i contractació.</p>	<p>El Projecte Yob té com a objectiu augmentar les oportunitats de treball dels joves mitjançant un contacte directe amb les empreses. Els preparen perquè entrin al mercat laboral proporcionant-los les eines i el suport necessaris per assolir els seus objectius professionals.</p> <p>Duen a terme dues activitats complementàries: Formació a Mida i Formació Intensiva.</p> <p>Formació per facilitar l'entrada al mercat laboral. La metodologia es basa en un model de competències; així, els joves poden desenvolupar habilitats i capacitats més enllà del seu currículum formatiu.</p>	<p>1 o 2 estudiants per empresa</p>	<p>Durada d'1 a 3 mesos</p>

3.5. Anàlisi DAFO dels exemples en relació amb la metodologia

3.5.1. Debilitats

La debilitat principal és l'econòmica. Actualment, els programes de segona oportunitat no estan garantits més enllà d'un any i les escoles de segona oportunitat ni tan sols estan reconegudes oficialment. Per aquest motiu, la majoria dels programes no tenen continuïtat, amb les conseqüències negatives que això suposa per als estudiants, les entitats i el desenvolupament d'una metodologia nova i millorada.

3.5.2. Fortaleses

La metodologia dels programes i les escoles de segona oportunitat té tres elements claus que en defineixen l'èxit:

- Uns itineraris més llargs i flexibles → Els joves poden passar per diverses opcions de formació, respectant sempre els temps lògics d'aprenentatge de cadascuna.
- Formació Professional Dual → S'alternen els entorns de formació amb els de treball real: formació en pràctiques i experiència de treball real durant el procés d'aprenentatge. En casos com els de El Llindar, el lloc de formació és l'empresa, que es converteix en l'escola.
- Orientació (personal i laboral) → L'estudiant té un educador de referència durant tot l'itinerari per buscar la particularitat de cada jove i poder guiar-los i descobrir com ajudar-los a crear el seu propi procés personal i formatiu.

4. Diàleg entre agents clau

Actualment, hi ha un cert nivell de col·laboració i de cooperació entre els agents implicats en assumptes educatius (govern, escoles, serveis socials, entitats socials, etc.). Es fa principalment per a l'orientació de cada estudiant durant la implementació del projecte.

De tota manera, podem destacar-ne algunes dificultats:

1. La major part dels agents no participen en el disseny dels programes. El fet que les escoles i les entitats socials estiguessin en aquest procés ajudaria a concebre uns programes més ajustats a la realitat.
2. No és fàcil trobar un espai de treball comú. En la majoria de casos, això és així per manca de recursos i de temps.
3. Cal canviar la mentalitat. Realment, hem de creure més en el treball en xarxa i cal un canvi de mentalitat per creure que el treball en xarxa és alguna cosa més que un intercanvi d'informació entre socis.

De tota manera, hi ha un element important que ens permet ser optimistes. El programa Garantia Juvenil ha estat dissenyat pel Govern català en col·laboració amb els experts i amb algunes entitats socials que treballen diàriament amb aquests joves (des de la base). Això vol dir que, en certa

manera, estem començant a creure que qui estableix les bases dels programes educatius i els finança (el govern) i qui els executa (les entitats socials) han de dissenyar-los i avaluar-los conjuntament.

4.1. La nova xarxa espanyola d'escoles de segona oportunitat

Com ja hem explicat, les escoles de segona oportunitat (E2O) no estan reconegudes oficialment dins del sistema educatiu públic. De tota manera, no n'hi ha gaires a Espanya, i a Catalunya, només una: El Llindar.

Seguint l'experiència francesa, amb l'objectiu de desenvolupar i millorar un model d'E2O i obtenir el reconeixement oficial (amb un pressupost estable), el passat 11 de novembre a Barcelona, 6 entitats socials espanyoles van crear una nova xarxa:

- Fundació El Llindar (Catalunya)
- Fundació Adsis (País Basc)
- Fundación Federico Ozanam (Aragó)
- Fundación Tomillo (Comunitat Autònoma de Madrid)
- Peñasal Kooperatiba (País Basc)
- Proyecto Don Bosco (Andalusia)

Aquests són els seus objectius més importants:

1. Desenvolupar solucions concretes i eficaces per a l'abandonament escolar i l'atur juvenil, incorporant mesures específiques per garantir l'accés dels joves amb vulnerabilitat social.
2. Crear un model espanyol d'E2O, basat en les experiències d'aquestes sis entitats.
3. Permetre el desplegament del model d'E2O per tot el país i garantir-ne l'estabilitat econòmica.
4. Obtenir un reconeixement oficial del model d'E2O com a element essencial de la lluita contra l'abandonament escolar prematur i l'atur juvenil.
5. Garantir la coordinació i la complementarietat del model d'E2O amb les polítiques nacional, regional i municipal i amb el reconeixement i la validació d'aquest model i de les seves activitats educatives i formatives.
6. Promoure la cooperació internacional en aquest camp, especialment a Europa i la Mediterrània a través del programa MedNC dirigit per l'OCEMO amb el suport de la Unió per la Mediterrània.

El seu mapa de ruta ja està fixat. Durant els propers anys, les entitats debatran i aprofundiran sobre els elements bàsics del model d'escola de segona oportunitat: joves, metodologia, programes, orientació, etc. Malgrat que cada organització treballa en territoris diferents, amb programes i pressupostos diferents, amb un nombre diferent de joves i tenen la seva pròpia trajectòria històrica, hi ha molts punts en comú que ens fan ser optimistes pel que fa a assolir un acord de màxims que

garanteixi la qualitat del model i del seu desenvolupament a Espanya. De fet, la idea és sumar les experiències individuals per a un benefici comú.

4.2. Empreses

Tradicionalment, a Catalunya han estat les caixes d'estalvis les que més han cooperat amb les entitats socials, especialment finançant-ne els projectes. Però en els darrers anys, tot tipus d'empreses (grans i petites) s'estan sensibilitzant respecte als problemes socials. Cada vegada més endeguen polítiques de responsabilitat social corporativa. La majoria creu que poden ajudar, i que és el seu deure fer-ho, a millorar el món en què viuen. La col·laboració té lloc en sectors diversos (entorn, ocupació, grups vulnerables, etc.) i en moltes ocasions amb entitats socials sense ànims de lucre i, més recentment, en programes de compensació.

Cada empresa ajuda segons les seves possibilitats. La clau és trobar la millor manera de connectar les necessitats de l'entitat social amb allò que l'empresa pot oferir i aportar. Quan això succeeix, la cooperació entre les entitats socials i les empreses esdevé una clara experiència on tots guanyen: els joves milloren la seva ocupabilitat, les empreses posen en pràctica la seva responsabilitat social corporativa i les entitats educatives i socials refermen i connecten el seu treball educatiu amb el sector laboral.

Les formes tradicionals i més habituals són el finançament directe de projectes socials o, fins i tot, oferir formacions en pràctiques per complementar programes de formació professional o contractar persones amb dificultats (persones vulnerables, gent amb discapacitats, etc.).

De tota manera, fins i tot les empreses que no estan directament connectades amb l'àmbit de l'entitat social ajuden en altres camps, com ara comunicació i màrqueting, assessorament legal o plans econòmics i estratègics.

Finalment, en els darrers anys, les empreses i les entitats socials han trobat noves formes de cooperació. Les empreses volen involucrar-se més en els programes de compensació. En aquests casos, comparteixen el seu *know-how* empresarial amb les entitats socials per dissenyar cursos de formació professional o fins i tot els hi han donat suport per establir les empreses socials en les quals els estudiants poden alternar entre formació i treball.

En resum, hi ha moltes formes de treballar junts. Els diners, tot i ser l'opció més freqüent, no és ni l'única ni allò que les entitats socials habitualment necessiten.

4.3. Administració pública

L'Administració pública és la que dissenya i finança més programes de compensació, especialment el Ministeri de Treball espanyol i els departaments d'Ensenyament i de Treball catalans.

Els departaments de Benestar Social i Joventut, a banda d'alguns ajuntaments i altres administracions locals, també han contribuït a finançar aquest tipus de programes.

L'entitat social creu que finançar aquest tipus de projectes és un deure públic. Per tant, encara que han incrementat la recaptació de fons privats en els darrers anys, continuen demanant a l'Administració pública que els subvencioni.

5. Conclusions

Catalunya té una de les taxes d'abandonament escolar prematur més elevades d'Europa. Hem detectat la major part dels motius i estem treballant per resoldre'ls. Tot i que a Catalunya hi ha moltes accions per prevenir l'abandonament, creiem que encara és massa freqüent i això fa palesa la necessitat de fer canvis reals en el sistema educatiu, per tal de reduir l'índex d'AEP.

A diferència d'altres països, els programes de compensació haurien de començar a l'escola secundària obligatòria. Encara que hi ha alguns programes específics per prevenir l'abandonament escolar (com ja s'ha explicat al Document 2), cal que en pensem de nous per als joves que encara no són estudiants. Gràcies al programa Garantia Juvenil, estem començant a implementar-los. Esperem poder obtenir els primers resultats a finals del 2017.

Sabem que ens cal més flexibilitat i temps per a les mesures compensatòries, però també ens calen noves metodologies basades en l'anomenat "aprenentatge mitjançant la pràctica" (*learning by doing*) i nous enfocaments perquè els joves coneguin altres realitats, per exemple, a través d'un mentor, un professional o una empresa. L'experiència en aquest tipus de projectes indica la importància de treballar amb empreses des del començament i de formes diferents.

En aquest sentit, l'Administració pública, les entitats socials i les empreses privades treballen juntes per pensar i implementar propostes innovadores i on tothom guanyi: els joves milloren la seva ocupabilitat, les empreses participen en qüestions socials i les entitats educatives i socials refermen i connecten el seu treball educatiu amb el sector laboral.